

Мәдениет туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасының 1996 жылғы 24 желтоқсандағы N 56 Заңы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасының 2006.12.15. N 207 Заңымен.

МАЗМҰНЫ

Осы Заң мәдениет саласындағы мемлекеттік саясаттың құқықтық, экономикалық, әлеуметтік және ұйымдық негіздерін белгілейді, қазақтың ұлттық мәдениетін, Қазақстанның басқа халықтарының мәдениетін жасау, жаңғырту, сақтау, дамыту, пайдалану және тарату саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейді.

1-тарау

ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1-бап. Негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

мәдениет - адамзат жасайтын және адамдардың рухани қажеттіктері мен мүдделерін қанағаттандыруға бағытталған материалдық және рухани құндылықтардың жиынтығы;

мәдениет саласындағы қызмет - мәдени құндылықтарды жасау, жаңғырту, сақтау, тарату, сондай-ақ оларға азаматтарды баурау жөніндегі қызмет;

мәдени құндылықтар - адамгершілік және эстетикалық мұраттар, мінез-құлық нормалары мен үлгілері, тіл, диалектілер мен сөйлеу ерекшеліктері, ұлттық дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар, тарихи топонимдер, фольклор, көркем кәсіпшілік пен қолөнер, мәдениет және өнер туындылары, тарихи-мәдени маңызы бар мәдени қызметті ғылыми зерттеудің нәтижелері мен әдістері, үй-жайлар, ғимараттар, заттар мен технологиялар, тарихи-мәдени тұрғыда бірегей аумақтар;

шығармашылық қызмет - бұл мәдениетті, соның ішінде әдебиетті, өнерді, дизайнерлік, сәулет, зерттеу және өзге де шығармашылық қызметті жаңғырту мен дамытуға үлес қосатын қызметтің барлық түрлері болып табылады;

шығармашылық қызметкер - мәдени құндылықтарды жасайтын және (немесе) талғап-талдап туындататын жеке адам;

Қазақстан Республикасы халықтарының мәдени мұрасы - мемлекеттік маңызы бар, сол себепті Қазақстан Республикасына өзге мемлекеттерге беру құқығынсыз басыбайлы қарайтын мәдени құндылықтар жиынтығы;

мәдениет саласындағы мемлекеттік саясат - бұл, мәдениетті жаңғырту, сақтау , дамыту және тарату жөнінде мемлекеттік органдар қолданатын шаралардың к е ш е н і ;

продюсер - спектакльге иелік етуші, режиссер-қоюшы және д и р е к т о р - р е т т е у ш і ;

порнография - жынысқа, жыныстық қатынастарға қатысты әлденелерді бейнелеудегі әдепсіздік, шектен шыққан арсыздық.

2-бап. Қазақстан Республикасының мәдениет туралы заңдары

Қазақстан Республикасының мәдениет туралы заңдары Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді, осы Заңнан, Қазақстан Республикасының басқа да заң актілерінен және өзге де нормативтік құқықтық актілерден тұрады.

3-бап. Мәдениет саласындағы мемлекеттік саясат принциптері

Қазақстан Республикасының мәдениет саласындағы мемлекеттік саясаты:

азаматтардың шығармашылық қызметінің еркіндігі;

мәдени құндылықтарды жасау, пайдалану және таратудағы барлық азаматтардың құқықтары мен мүмкіндіктерінің теңдігі;

тарихи және мәдени мұраларды қорғау;

ұлттық және дүниежүзілік мәдениет құндылықтарынан сусындауға, меншік нысандарына қарамастан, барлық оқу, тәрбие ұйымдарында балаларға, оқушы жастарға эстетикалық тәрбие беруге мүмкіндік туғызатын білім мен тәрбие беру ж ү й е с і н д а м ы т у ;

мәдениет саласында монополистік ағымдарды болдырмау;

мәдениетті қаржыландыруда бюджеттік, коммерциялық және қайырымдылық негіздерді ұ ш т а с т ы р у ;

мәдени қызметті ұйымдастырудың мемлекеттік және қоғамдық негіздерін ұ ш т а с т ы р у ;

кәсіби және кәсіби емес (әуесқойлық) шығармашылық қызметті ұштастыру;

қазақтың ұлттық мәдениетінің тұтастығын сақтау мен өзара байытылу факторларының бірі ретінде шетелдерде тұратын қазақтармен мәдени байланыстарды дамыту принциптері негізінде жүргізіледі.

Мемлекет мәдениетті дамытудың негізгі бағыттарын жасау кезінде жариялылық, ашықтық болуына кепілдік береді.

4-бап. Мәдениет саласындағы мемлекеттік-құқықтық реттеу

Қазақстан Республикасы мемлекеттік уәкілетті органдар арқылы:

мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі шараларды б е л г і л е й д і ;

қазақтың ұлттық мәдениетінің қайта жаңғыруын, сақталуын, дамытылуын

және таралуын қамтамасыз етеді;
басқа да ұлттық мәдениеттердің сақталуына, дамытылуына, таратылуына қамқорлық жасайды;
эстетикалық тәрбие беру үшін жағдайлар жасайды, мәдениет саласында көркемдік білім беруді және ғылыми-педагогикалық қызметті қамтамасыз етеді;
мәдениеттің инфрақұрылымын дамытуды және материалдық-техникалық базасын нығайтуды қамтамасыз етеді;
мәдени құндылықтарға еркін жол ашылуын қамтамасыз етеді;
азаматтардың Қазақстан Республикасы Конституциясының нормаларына қайшы келмейтін шығармашылық қызметіне кез келген түрде араласуға жол бермейді;
Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес монополистік қызметті реттеп және шектеп отырады;
шығармашы қызметкерлердің заңды құқықтары мен мүдделерін қорғайды;
мәдениет саласындағы қызметті конституциялық құрылыстың күштеп өзгертілуін, Қазақстан Республикасының тұтастығының бұзылуын, мемлекет қауіпсіздігінің әлсіретілуін, соғысты, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, тектік-топтық және рулық астамшылықты, сондай-ақ қатыгездікті, зорлық-зомбылықты, порнографияны насихаттау мен үгіттеуге тыйым салу арқылы шектейді;
мәдени қазыналардың заңсыз әкетілуіне және оларға меншік құқығының берілуіне кедергі жасайды, олардың кез келген заңсыз иеліктен қайтарылуы үшін шаралар қолданады;
мәдениет саласындағы халықаралық ынтымақтастық үшін жағдай жасайды.

2-тарау

АЗАМАТТАРДЫҢ МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

5-бап. Азаматтардың шығармашылық қызметпен айналысу құқығы

Азаматтардың өз қабілетін жұмсау саласын, оны іске асыру және кәсіптік білім алу түрлерін дербес таңдау жолымен еркін шығармашылық қызметпен айналысуға құқығы бар.

Адамның шығармашылық қызметпен айналысу құқығы кәсіби негізде де, кәсіби емес (әуесқойлық) негізде де жүзеге асырылуы мүмкін.

Кәсіби және кәсіби емес шығармашы қызметкерлер авторлық құқық пен сабақтас құқықтар, санаткерлік меншік, шеберлік құпиясын сақтау, өз еңбегінің нәтижелеріне еркін билік ету, мемлекеттен қолдау табу құқығы саласында тең

қ а қ ы л ы .

Мемлекет шығармашылық үрдісіне заңсыз араласудан азаматтарды қорғайды.

Мәдениет саласында азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын шектеу Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес жүзеге асырылады.

6-бап. Кәсіби шығармашылық қызмет

Азаматтардың кәсіби шығармашылық қызметі ұжымдық түрде де, үшінші адамдарды тарта отырып та дербес немесе жеке-дара негізде жүзеге асырылады.

7-бап. Шығармашылық қызмет нәтижелерін еркін іске асыру

Азаматтардың шығармашылық қызмет нәтижелерін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес еркін іске асыруға құқығы бар.

8-бап. Мәдени қазыналардан сусындау құқығы

Азаматтардың мәдени қазыналардан сусындау құқығы қамтамасыз етіледі. Бұл құқықты шектеу тек мәдени қазыналардың ерекшелігімен және олардың сақталуын қамтамасыз етудің ерекше жағдайларымен ғана белгіленуі мүмкін.

9-бап. Азаматтардың мәдениет саласындағы міндеттері

А з а м а т т а р :

Қазақстан Республикасының мәдениет саласындағы заңдарының талаптарын о р ы н д а у ғ а ;

тарихи және мәдени мұраны сақтауға, тарих пен мәдениет ескерткіштерін қ о р ғ а у ғ а ;

қазақ халқының, Қазақстандағы басқа да халықтардың тілін, мәдениетін, әдет-ғұрпын, дәстүрін құрметтеуге міндетті.

3-тарау

МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ КӘСІБИ ШЫҒАРМАШЫ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘРТЕБЕСІ

10-бап. Кәсіби шығармашы қызметкер

Қазақстан Республикасының азаматы, шетелдік не азаматтығы жоқ адам мына факторлардың бірі болған жағдайда:

өз туындыларын басып шығару, оқу, кино-, теле- немесе бейне туынды жасау , көрмелер ұйымдастыру және сол сияқты шығармашылық қызметіне сәйкес келетін әдістермен жұртшылық назарына ұсынғанда;

шығармашылық еңбегі үшін шығармашылық нәтижелерін сатудан түскен түсім, қаламақы, жалақы, шығармашылық қызметтен түсетін комиссиялық және басқа да табыстар түрінде сыйақы алғанда;

салық салынған кезде осы қызмет есепке алынғанда;

оқу орнынан не оқытуға лицензиясы бар маманнан кәсіби шығармашылық
б і л і м а л ғ а н д а ;

мемлекеттік наградалармен марапатталғанда, мәдениет саласындағы қызметі
үшін атақтар, айырым белгілері, жүлделер мен сыйлықтар берілгенде;

қызметкердің шығармашылық қызметінің сипатына сәйкес келетін кәсіби
шығармашылық ұйымға мүше болғанда;

мәдениетті кәсіби насихаттағанда, лицензиясы мен тиісті біліктілігі бар оқу
орындарында, мәдениет үйлері мен сарайларында білім мен тәрбие бергенде
кәсіби шығармашы қызметкер деп танылады.

11-бап. Кәсіби шығармашы қызметкердің құқықтары

Кәсіби шығармашы қызметкер Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес
құқықтарды, соның ішінде:

шығармашылық бостандығын қорғау құқығын;

кәсіби құпияларды қорғау құқығын;

өз қызметіне продюсерлер ретінде үшінші адамдарды тарту құқығын;

мәдениет саласында саясатты қалыптастыруға қатысу құқығын;

шығармашы қызметкерге оның құқықтары мен бостандықтарын бұзу арқылы
келтірілген залалды өтеттіру құқығын;

шығармашылық және кәсіби мүдделер бойынша қоғамдық бірлестіктер,
қауымдастықтар мен одақтар құру құқығын пайдаланады.

12-бап. Кәсіби шығармашылық ұжым

Мәдениет саласында бірлескен күш-жігерді керек ететін шығармашылық
қызметті жүзеге асыру үшін еріктілік негізінде кәсіби шығармашы
қызметкерлерден ұжым құрылып, ол Қазақстан Республикасының заңдарына
сәйкес заңды тұлға құқығына ие бола алады.

Шығармашылық қызметпен айналысу құқығын іске асыруға байланысты
құқықтық қатынастарда шығармашылық ұжым Қазақстан Республикасының
заңдарына сәйкес біртұтас субъект ретінде әрекет етуге құқылы.

13-бап. Кәсіби шығармашы қызметкерлерді әлеуметтік қорғау

Зиянды өндіріспен, өте қатерлі іспен, кәсіптік ауруға шалдығу қаупімен және
өзге де факторлармен байланысты қызмет істейтін кәсіби шығармашы
қызметкерлерді әлеуметтік қорғау мен сақтандыру Қазақстан Республикасының
заңдарына сәйкес жүзеге асырылады.

4-тарау

МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТ

14-бап. Мәдениет саласындағы қызметті ұйымдастыру

Филармониялар, оркестрлер, театрлар, студиялар, мектептер, шеберханалар, орындаушы ұжымдар, мұражайлар, кинотеатрлар, бейнесалондар, кітапханалар, көркемөнер салондары мен галереяларын, мәдени-ағарту ұйымдарын, зерттеу және қалпына келтіру орталықтарын, мәдени-тарихи орталықтарын, мәдени-тарихи қорықтар, аймақтар және басқа да мәдениет ұйымдарын құрып, олардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету жолымен мәдени қазыналарды жасау, насихаттау, тарату, пайдалануға беру және қорғау мәдениет саласындағы қызмет

д е п т а н ы л а д ы .

Мәдениет саласындағы қызмет Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жүзеге асырылады.

15-бап. Мәдениет саласындағы субъектілер

Мәдениет саласындағы қызметті Қазақстан Республикасының азаматтары, шетелдіктер, азаматтығы жоқ адамдар, меншік нысанына қарамастан қоғамдық бірлестіктер, шығармашылық ұжымдар және басқа да ұйымдар жүзеге асыра алады.

16-бап. Мәдениет ұйымдарын құру, тіркеу және олардың жұмыс істеуі

Мәдениет ұйымын құру, тіркеу, қайта ұйымдастыру және тарату Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес белгіленген тәртіппен жүргізіледі.

Мәдениет ұйымы өз қызметін жүзеге асыруға мемлекеттік тіркеуден кейін к і р і с е д і .

Құрылтайшылар мен мәдениет ұйымдары арасындағы қатынастар жарғымен және өзге де құрылтай құжаттарымен белгіленеді.

Мәдениет ұйымы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес қызметтің кез келген түрімен айналысуға құқылы.

Мәдениет ұйымдарының қызметкерлерін міндетті әлеуметтік сақтандыру Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жүргізіледі.

Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда ғана мәдениет ұйымын тіркеуден бас тартылуы мүмкін.

17-бап. Кәсіби емес шығармашылық (әуесқойлық) бірлестіктер

Кәсіби емес шығармашылық (әуесқойлық) бірлестіктер мен ұжымдар азаматтардың, қоғамдық бірлестіктердің, мәдениет ұйымдарының, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың бастамасы бойынша құрылып, заңды тұлға ретінде тіркеледі және Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жұмыс істейді.

18-бап. Театрлар

Театрларда шығармашылық қызметтің нақты еркіндігін қамтамасыз ететін құқықтардың бәрі болады, олар көркемдік бағыттар, репертуар таңдауда және

спектакльді көпшілік алдында орындау туралы шешім қабылдауда, сахналық туындыларды жасау мен таратуда тәуелсіз болады, сондай-ақ тиімді шығармашылық және өндірістік даму үшін қажетті, Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін іс-қимылдарды жүзеге асырады.

19-бап. Концерттік ұйымдар

Концерттік ұйымдар біртұтас жүйе құрайды, оның үйлестіруші орталығы Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы болып табылады.

Концерттік ұйымдар өнер мен мәдениет туындыларын, сондай-ақ орындаушы ұжымдар мен жеке орындаушылардың шығармашылығын кең таратуға тиіс. Концерттік ұйымдар шығармашылық бағдарламалар жүргізу мен репертуар таңдауда дербес болады.

20-бап. Шығармашылық ұжымдар мен орындаушылардың гастрольдік қызметі

Шығармашылық ұжымдар мен орындаушылардың Қазақстан Республикасы аумағында шарттар негізінде тікелей байланыстар арқылы гастрольдер өткізуге қ ұ қ ы ғ ы б а р .

Шығармашылық ұжымдар мен жекелеген орындаушылар шетелдік гастрольдерді авторлар мен сабақтас құқық иелері құқықтарының сақталуын қамтамасыз ететін шарттар негізінде өткізеді. Шығармашылық ұжым немесе орындаушы шарттар ережелерінің орындалуы үшін толық жауапты болады.

21-бап. Мәдени-ойын-сауық ұйымдары

Мәдени-ойын-сауық ұйымдары - күнделікті регламенттелмеген қарым-қатынас (клубтар, мәдениет және демалыс парктері, мәдениет үйлері мен сарайлары және басқалар), жеке адамды, өнерпаздық халық шығармашылығын дамыту орталықтары.

22-бап. Шығармашылық тапсырыстар

Мәдениет және өнер органдары, ұйымдары, шығармашы қызметкерлер өнер туындыларын, концерттік бағдарламалар жасауға, мәдениет саласында қызмет көрсетуге ұйымдардан, қоғамдық бірлестіктерден, коммерциялық құрылымдардан, жекелеген азаматтардан әлеуметті тапсырыстар алады. Әрбір тараптың өзара қатынастары олардың арасында жасалатын шарттармен реттеледі . Шарттарды Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес шығармашылық ұжымдар мен жекелеген орындаушылар жасаса алады.

23-бап. Кітапхана ісі

Кітапхана ісі мәдениет саласы ретінде ақпараттық, білім беру және мәдени-ағарту қызметінің негізі болып табылады.

Кітапханаларды орталық, жергілікті атқарушы органдар, заңды және жеке т ұ л ғ а л а р құ р у ы м ү м к і н .

Кітапханалардың баспа өнімін сатып алуға және таратылатын

кітапханалардың қорларын бірінші кезекте сатып алуға басым құқығы бар. Республикалық, облыстық кітапханалар баспа өнімінің міндетті даналарымен баспагерлер есебінен қамтамасыз етіледі.

Орталық және жергілікті атқарушы органдар мен кітапханалардың басқа да құрылтайшылары кітапханалар қорларының жинақталуын және сақталу жағдайларын қамтамасыз етеді.

Кітапхана қорын жоғалтқан немесе қасақана бүлдірген, және оны құны тең затпен алмастыра алмаған кезде пайдаланушы оның он еселенген мөлшердегі нарықтық құнын төлейді.

24-бап. Мұражайлар

Қазақстан Республикасында бағыт-бағдары мен меншік нысандары әртүрлі мұражайлар жұмыс істейді. Мұражайлар материалдық және рухани мәдениет ескерткіштерін зерделеуді, есепке алуды, сақтауды және жұртқа танытуды қамтамасыз етуге тиіс.

Мұражай мұрағаттарын мемлекеттік мұражайлардан жеке меншікке беруге тыйым салынады. Мемлекеттік мұражайлар тарихи, ғылыми және мәдени құндылық болып табылатын заттар мен объектілерді сатып алуда басым құқықты пайдаланады. Барлық мұражайлар жұртшылықтың келуі, ғылыми жұмыс үшін, соның ішінде мұражай басшылығы (құрылтайшысы) белгілеген, тиісті мәдениет органымен келісілген тәртіппен тегін негізде кіруі үшін ашық болады.

25-бап. Мәдениет ұйымдарына "Ұлттық" мәртебесін беру

Қызметінің ерекше мемлекеттік және қоғамдық мәні бар мәдениет ұйымдарына, жекелеген ұжымдарға Қазақстан Республикасы Үкіметінің ұсынысы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті "Ұлттық" мәртебесін береді.

"Ұлттық" мәртебесін беру мен оның күшін жою тәртібі Қазақстан Республикасының Президенті бекітетін тиісті ережемен белгіленеді.

5-тарау

МӘДЕНИЕТ ҚҰНДЫЛЫҚТАР ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ-МӘДЕНИ ИГІЛІК

26-бап. Мәдени құндылықтар

Меншік нысанына қарамастан, көркемдік, тарихи, археологиялық және этнографиялық маңызы бар объектілер мәдени құндылықтар болып табылады.

Мәдени құндылықтарға өзгелердің ішінде мыналар жатады:

археологиялық материалдар;

сирек кездесетін коллекциялар мен көне заттар, оның ішінде полотноларды, картиналарды, суреттерді, гравюраларды, литографияларды, эстамптарды, мүсіндік туындыларды қоса өнер туындылары, сәндік-қолданбалы өнер мен

халық кәсіпшілігінің туындылары;
дизайнерлік жасалымдар мен сәулеттік жобалар;
сирек кездесетін қолжазбалар, қолтаңбалар, құжаттар, хаттар жинақтары,
кітаптар, басылып шыққан басылымдар және олардың коллекциялары;
мәдениет қайраткерлерінің өміріне не ірі тарихи оқиғалар мен аса көрнекті
адамдарға байланысты сәулет ескерткіштері, мемориалдық қорымдар, сондай-ақ
парк және табиғи-ландшафттық объектілер;
жеке немесе коллекциядағы почта маркалары, өзге де филателистік
м а т е р и а л д а р ;
теңгелер, медальдар, мөрлер және басқа да коллекциялық материалдар;
бірегей музыкалық аспаптар;
архивтер, архив қорлары және дыбыстық, фото, бейне және киноархивтерді
қоса коллекциялар, сондай-ақ ғылыми-техникалық құжаттамалар;
этнологиялық және антропологиялық материалдар;
өсімдіктер мен жануарлар дүниесінің, минералогияның, анатомияның сирек
кездесетін коллекциялары мен үлгілері және палеонтология үшін ынта-ықылас
т у ғ ы з а т ы н з а т т а р ;

Қазақстан Республикасы халықтарының өміріндегі тарихи оқиғаларға, қоғам мен мемлекеттің дамуына, ғылым мен техника тарихына, сондай-ақ аса көрнекті ғылым, мемлекет, мәдениет және өнер қайраткерлерінің өміріне байланысты объектілер.

27-бап. Мәдени құндылықтарды әкелу және әкету

Мәдени құндылықтарды әкелу мен әкетуді заңды және жеке тұлғалар мемлекеттің бақылауымен, мәдени қазыналардың шыққан жерін, кімнің бергенін , құны мен сипаттамасын көрсете отырып, жүзеге асырады.

Мәдени құндылықтарды әкелу мен әкетуге рұқсатты Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен Қазақстан Республикасының мемлекеттік уәкілетті органы береді.

Мәдени құндылықтарды әкелу мен әкету режимі сондай-ақ шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдардың Қазақстан Республикасы аумағында жасаған немесе тапқан объектілеріне де қолданылады.

Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге арнайы рұқсатсыз әкетілген мәдени құндылықтар уақытына, мән-жайларына және әкетілген орнына карамастан міндетті түрде қайтарылуға тиіс.

28-бап. Ұлттық-мәдени игілік объектілерінің Мемлекеттік тізілімі

Мәдени мұраны сақтау мақсатымен осы Заңның 26-бабында көрсетілген ерекше құнды объектілер Мемлекеттік тізілімге енгізіліп, оларға ұлттық-мәдени игілік мәртебесі беріледі.

Мемлекеттік тізілімді Қазақстан Республикасының мемлекеттік уәкілетті органы жүргізеді, оған атқарушы және өкілді органдар Мемлекеттік тізілімге енгізілуге жататын объектілер туралы мәліметтер беріп отыруға міндетті. Жаңа объектілердің табылуына қарай жаңа ақпарат беріледі.

Мемлекеттік уәкілетті орган ұлттық-мәдени игілік объектілерінің сақталуын, меншік нысандарына қарамастан оларды азаматтардың еркін пайдалану құқығының жүзеге асырылуын, меншік иесі туралы деректерді (оның талап етуі бойынша) жария етпеуге кепілдік бере отырып (жергілікті атқарушы органдармен, меншік иелерімен немесе пайдаланушылармен бірге) бақылайды және қамтамасыз етеді.

Азаматтар мен ұйымдардың объектілерді Мемлекеттік тізілімге енгізу туралы өтініштері Қазақстан Республикасының мемлекеттік уәкілетті органының қарауы үшін міндетті болып табылады. Аталған өтініштерді беру ондай объектілерге мәселе түбегейлі шешілгенге дейін, бірақ екі айдан аспайтын уақытқа ерекше пайдалану режимін уақытша беру үшін негіз болып табылады.

29-бап. Ұлттық-мәдени игілік объектілерінің ерекше режимі

Мемлекеттік тізілімге енгізілген объектілер азаматтық айналымнан алынады және оларды арнайы рұқсатсыз жоюға, басқа жерге ауыстыруға, өзгертуге, көшірмелеуге немесе жаңғыртуға болмайды, сондай-ақ кешенді күйінде ерекше көркемдік немесе тарихи ынта туғызатын заттардың коллекциясын немесе жинағын бөлшектеуге де болмайды.

Ұлттық-мәдени игілік объектілерін олардың тарихи, көркемдік және діни мақсатымен сыйыспайтын қандай түрде болса да пайдалануға жол берілмейді. Діни-табыну ұйымдарына тиесілі және мәдени құндылықтар болып табылатын заттар олардың табыну мақсатын ескере отырып пайдаланылуы мүмкін.

Ұлттық-мәдени игіліктің ерекше режимі туындыға оның авторының (авторлары) тірі кезінде және ол (олар) қайтыс болғаннан кейін елу жыл бойы қолданылмайды.

Сәулет ескерткіштерін пайдалануда мәдениет мекемелеріне басым құқық беріледі.

Ұлттық-мәдени игілік объектілерін тиісінше күтіп ұстау мен сақтау міндеттері олардың иелеріне немесе пайдаланушыларына жүктеледі. Аталған міндетті орындамау берілген құқықты сот тәртібімен өтемді негізде алып қоюға әкеп соқтырады. Меншік иелерінде немесе пайдаланушыларда ұлттық-мәдени игілік объектісін күтіп ұстауға материалдық немесе өзге де мүмкіндіктер болмаған жағдайда шығынды мемлекеттің өзі көтереді.

Ұлттық-мәдени игілік иелерінің құқықтарын жүзеге асыру бақылаумен және заңда белгіленген тәртіппен жүзеге асырылып, Қазақстан Республикасының

ұлттық-мәдени игілік объектілері сатылатын жағдайда оларды сатып алуға мемлекетке басым құқық беріледі.

30-бап. Ұлттық-мәдени игілік объектілерін елден тыс жерлерде пайдалану

Уақытша экспозициялар, гастрольдік қызмет, жаңғырту жұмыстары, таныстыру, халықаралық мәдени шаралар өткізу жағдайларын қоспағанда, ұлттық-мәдени игілік объектілерін республикадан тыс жерлерге әкетуге тыйым салынады.

Ұлттық-мәдени игілік объектілерінің елден тыс жерлерде болу мерзімі жылына алты айдан аспауға тиіс.

6-тарау

МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ

31-бап. Мәдениет саласындағы халықаралық ынтымақтастық

Қазақстан Республикасы мәдениет саласында халықаралық ынтымақтастықты, оның ішінде кәсіби және кәсіби емес шығармашылық ұжымдар, мамандар мен студенттер, мәдени қазыналар мен мәдениет саласындағы қызмет нәтижелерін, сондай-ақ мәдениеттің түрлі салаларындағы ұйымдастырушылық қызмет тәжірибесін алмасуды дамытуға жәрдемдеседі.

Алмасу тәртібі халықаралық келісімдермен және қолданылып жүрген заңдармен реттеледі.

32-бап. Мәдениет саласындағы халықаралық ұйымдарға қатысу

Қазақстан Республикасы аумағында халықаралық және шетелдік коммерциялық емес үкіметтік емес мәдени бірлестіктердің құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) құрылуы мүмкін.

Мәдениет ұйымдары Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес және өзінің құрылтай құжаттарында белгіленген тәртіппен аталған бірлестіктерге кіруге, сондай-ақ нысаналы қайырымдылық түсімдеріне билік етуге құқылы.

7-тарау

МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТТІ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ

33-бап. Қаржыландыру көздері

Қазақстан Республикасында мәдениетті сақтау мен дамытуға мемлекеттік кепілдіктердің негізі мемлекеттік қаржыландыру болып табылады.

Мәдениет саласын қаржыландыру бюджет және бюджеттік емес қаражат, сондай-ақ мәдениет ұйымдарының өз қызметі нәтижесінде алынған қаражат, басқа да көздер есебінен жүзеге асырылады.

34-бап. Мәдениетті дамытуға қосымша тартылатын қаражат

Мәдениетті қаржыландыру үшін заңды және жеке тұлғалардан алынған қайырымдылық қаражаты, қолданылып жүрген заңдарға сәйкес өзге де қаражат қ о с ы м ш а т а р т ы л а д ы .

Мәдениетті дамыту үшін қаражат тарту мақсатында мәдениетті дамыту қорларының құрылуы мүмкін, олар өз қызметін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жүзеге асырады.

Мәдениетті дамыту қорлары қаражатын (соның ішінде валюта қаражатын) құрау мен жұмсау тәртібін Үкімет белгілейді.

35-бап. Мәдениет саласына қаражат жұмсау

Мәдениет саласын қаржыландыруға бөлінетін қаражат тек нысаналы м а қ с а т қ а :

мәдениет ұйымдарының негізгі қызметін қаржыландыруға;
мәдениет саласындағы мемлекеттік бағдарламаларды қаржыландыруға;
мәдени құндылықтар сатып алуға;
мәдениет саласында халықаралық және ұлттық шаралар өткізуге пайдаланылады.

8-тарау

МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДА ҚҰҚЫҚТАРДЫҢ ҚОРҒАЛУЫ

36-бап. Мәдени құндылықтарға жеңілдікпен қол жеткізу

Ұлттық-мәдени игілікпен байланысты қызмет атқаратын мәдениет ұйымдары апта сайын мектеп жасына дейінгі балалар, оқушылар, зейнеткерлер мен мүгедектер үшін тегін кіретін күндер белгілеуге міндетті.

37-бап. Қазақстан Республикасы халықтарының мәдени өзіндік ерекшелікке құқығын қорғау

Қазақстан Республикасы халықтары өкілдерінің ұлттық, діни және мәдени өзіндік ерекшелігін қорғауға, соның ішінде ұлттық-мәдени қозғалыстарға қатысу бостандығына, мәдениет ұйымдарын құруға, балаларды, жасөспірімдерді өз халқының дәстүрлерінде тәрбиелеуге, шетелдердегі отандастарымен мәдени байланыстарды кеңейту ісіне қатысуға құқығы Қазақстан Республикасының заңдарымен қорғалады.

Ұлттық мәдениет ұйымдары Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес құрылып, жұмыс істейді.

38-бап. Мәдениет саласындағы жекешелендіру

Мемлекеттік Тізілімге енгізілген ұлттық-мәдени игілік объектілері жекешелендіруге жатпайды.

Мәдениет саласындағы басқа объектілерді жекешелендіруге Қазақстан

Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен:
мәдени қызмет негізгі басымдық ретінде сақталған;
бейімдік қызметтер қамтамасыз етілген;
халықтың жеңілдік берілген санаттарына қызмет көрсету ұйымдастырылған;
қалыптасқан жұмыс орнының саны мен қызметкерлерге әлеуметтік
кепілдіктер сақталған жағдайда жол беріледі.

**39-бап. Мәдениет саласындағы заңдарды бұзғаны үшін
жауапкершілік**

Мәдениет саласындағы заңдарды бұзғаны үшін жеке және заңды тұлғалар
Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес белгіленген тәртіппен жауап
береді.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*